

Araştırma Değerlendirmesini Geliştirme Koalisyonu (Coalition for Advancing Research Assessment; CoARA) öncülüğünde oluşturulan Araştırma Değerlendirme Reformu Avrupa Mutabakatı hakkında Bilim Akademisi açıklaması

Tüm dünyada Üniversiteler ve araştırma merkezlerindeki araştırma ortamının giderek aşırı-rekabetçi hale gelmesi onları araştırmacıları ve çalışmalarını değerlendirirken yayına dayalı ölçütlerin esas alındığı, “yayınla ya da yok ol” kültürünün hâkim olduğu kurumlara dönüştürmüştür. Niceliksel göstergelerin yaygın kullanımı bireysel araştırmacıların kariyer olanakları ve esenlikleri üzerinde doğrudan olumsuz etkiye yol açmaktadır. Bu yaklaşım ayrıca bilimsel çıktılarının kalitesini, araştırma ortamlarının çeşitliliğini ve bir bütün olarak araştırma sistemimizin güvenilirliğini etkilemektedir.¹

Bu doğrultuda nitelikli katkı vermeyi ve Türkiye’deki araştırma ortamlarının da reformlara girdi oluşturmasını amaçlayan Bilim Akademisi (BA), Araştırma Değerlendirme Reformu Avrupa Mutabakatını imzalamış ve ilgili ortaklığa katılmıştır (CoARA)². BA gerek üye seçimi gerek ödül programlarında kalite, dürüstlük, çeşitlilik ve açıklık ilkelerine dayalı değerlendirme kriterlerini geliştirmeyi, bireylerin araştırma çıktılarına göre değerlemelerinde öncü konumda bulunmayı, ve bu doğrultuda yaratıcı çözümler geliştirmeyi taahhüt eder.

Üstün başarı ve etik araştırma pratiklerini teşvik etme ve ödüllendirme yöntemlerimizi sürekli güncelleme ihtiyacı konusunda bilim akademileri öncü rol oynamalıdır. Bir akademinin üyeliğine seçilmek akademisyenler için kariyerlerinde önemli bir aşama olarak kabul edilir. Dolayısıyla, bu seçimler yapılırken kullanılan kriter ve prosedürlerin şeffaflığı, Mutabakat ve Araştırmalarda Dürüstlük konusunda Avrupa Davranış Kodunda³ belirtilen standartlara uygun olması azami önem taşımaktadır.

BA bu momentumdan faydalanarak bu seçim kriterlerini ve prosedürlerini, ortak ve kapsayıcı değerlere uygun biçimde daha da geliştirmek için neler yapılabileceğini

---

¹ Bkz. “ALLEA’nın Araştırma Değerlendirmesi ve Açık Bilim hakkındaki Konsey Kararlarına Cevabı” <https://allea.org/wp-content/uploads/2022/06/ALLEA-Response-to-Council-Conclusions.pdf>, ve “Bilimsel Kalkınmayı Destekleyen ve Toplumla Sözleşmeyi Sağlamaştıran Araştırma Değerlendirmeleri” hakkındaki etkinlik raporunun yanı sıra Küresel Genç Akademisi https://allea.org/wp-content/uploads/2021/07/Research_Assessments_Event_Report.pdf.

² “Araştırma Değerlendirme Mutabakatı”, ile birlikte Araştırma Değerlendirme Geliştirme Koalisyonu (CoARA) ile ilgili daha fazla bilgi için: <https://coara.eu/>.

³ Bkz. <https://allea.org/code-of-conduct/>.

araştırmayı taahhüt eder. Bu bağlamda BA Mutabakatta yer alan aşağıdaki temel taahhütlerin her üye seçim sürecine esas oluşturması gerektiğini kabul eder:

1. Araştırmalara katkılarının ve araştırma alanındaki kariyerlerin çeşitliliğinin, araştırmanın gerekleri ve doğasına uygun şekilde tanımlanması esastır. Seçim ve ödüllendirme prosedürlerinin, (i) cinsiyet dengesini ve araştırmacıların içinde bulunduğu kariyer dönemini dikkate alması, (ii) kültür ve disiplinlerin çeşitliliğini desteklemesi, (iii) farklı yetkinlik alanları ve yeteneklere değer vermesi, (iv) disiplinler-arasılık ve çok-dilliliği teşvik etmesi gereklidir.

2. Araştırma değerlendirilmesi temel olarak akran görüşlerinin esas alındığı niteliksel ölçüme dayandırılır. Niceliksel göstergeler sorumlulukla kullanılacak ve ancak destekleyici nitelikte olacaktır. Adayların çalışmalarına dair üstün başarı ve etki değerlendirmesi, titizlik ve şeffaflık temel ilkelerini karşılar nitelikte olacak, adayın bilimsel disiplininin özgül doğasını dikkate alacaktır.

3. Dergi etki faktörü (JIF), makale etki puanı (AIS) ve h-indisi gibi ölçütlerin, araştırmanın kalitesi ve etkisini temsil etmediği kabulüyle, bunlar araştırma değerlendirmesinde doğrudan kullanılmayacaktır.

Akademiler bilimsel üstünlüğün tanınması ve bir araya getirilmesinde merkezi bir rol oynar. Araştırma etiği ve dürüstlüğünün azami standartlarını tanımlama ve bunlara bağlı kalma konusunda zengin bir tarihçeye sahiptir. BA'nın üyelik yapısının çeşitliliği bizler için çok değerlidir. Dolayısıyla, değerlendirme kriterlerini disipline özgü yaklaşımlar, içerik ve araştırma kültürü dikkate alarak belirler. BA üyelerine, yukarıda bahsedilen ilkeler ışığında bu tür kriterleri geliştirmekte ya da yenilemekte destek vermek, araştırma değerlendirme sisteminde anlamlı bir kültürel değerışim yaratılmasına katkıda bulunmak üzere, yeni Akademi üyeleri kabulünde ve BAGEP ödülleri seçimlerinde örnek uygulamaları derlemek, paylaşmak ve teşvik etmek amacıyla bu işe adanmış bir görev gücü oluşturacaktır.

Bilim Akademisi Yönetim Kurulu, 25 Kasım 2022